

Fundusze Europejskie

Zasady horyzontalne

Seminarium informacyjne dla wnioskodawców aplikujących
w ramach Działania 5.17. Usługi społeczne i zdrowotne w zakresie
projektów dotyczących usług opieki długoterminowej
w programie Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021-2027

Gdańsk, 11 lutego 2026 roku

Fundusze Europejskie
dla Pomorza

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

URZĄD MARSZAŁKOWSKI
WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO

Kryteria zgodności z zasadami horyzontalnymi

- Zasada zrównoważonego rozwoju, w tym zasada DNSH,
- Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej (KPP),
- Zasada równości kobiet i mężczyzn,
- Konwencja o Prawach Osób Niepełnosprawnych (KPON).
- Zasada równości szans i niedyskryminacji,
w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami.

Wytyczne równościowe

Wytyczne dotyczące realizacji zasad równościowych w ramach funduszy unijnych na lata 2021-2027

➤ Załączniki:

1. Standard Minimum,
2. Standardy dostępności dla polityki spójności 2021-2027,
3. Procedura służąca do włączania postanowień Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych (KPON) do praktyki wdrażania programów
4. Procedura służąca do włączania postanowień Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej (KPP) do praktyki wdrażania programów

**Zasada zrównoważonego rozwoju, w tym
zasada DNSH**

Zasada zrównoważonego rozwoju

Art. 5. Konstytucji RP Rzeczpospolita Polska strzeże niepodległości i nienaruszalności swojego terytorium, zapewnia wolności i prawa człowieka i obywatela oraz bezpieczeństwo obywateli, strzeże dziedzictwa narodowego oraz zapewnia ochronę środowiska, **kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju.**

Zasada zrównoważonego rozwoju uwzględnia aspekty **środowiskowe, gospodarcze i społeczne.**

Równowaga jako cel zasady zrównoważonego rozwoju

Jak rozumieć zasadę DNSH? – ang. „do no significant harm” („nie czyń poważnych szkód”)

Zasada DNSH stanowi zawężenie zasady zrównoważonego rozwoju, koncentrując się na **aspekcie środowiskowym**.

Zasada DNSH promuje i wspiera inwestycje **zrównoważone środowiskowo**, które w miarę możliwości wnoszą istotny wkład w osiągnięcie dobrego stanu środowiska zdefiniowanego przez **6 celów środowiskowych**.

DNSH – cele środowiskowe

Inwestycje w osiągnięcie dobrego stanu środowiska zdefiniowane przez 6 celów:

1. łagodzenie zmian klimatu;
2. adaptacja do zmian klimatu;
3. zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich;
4. gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling;
5. zapobieganie i kontrola zanieczyszczeń powietrza, wody lub ziemi;
6. ochrona i odtwarzanie bioróżnorodności i ekosystemów.

DNSH – analiza spełniania zasady

Uchwała Nr 1039/398/22

Zarządu Województwa Pomorskiego

z dnia 25 października 2022 roku

w sprawie przyjęcia

„Analizy spełniania zasady DNSH

dla projektu programu

Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021-2027”

Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej

Artykuł 15 KPP – Ochrona środowiska

Wysoki poziom ochrony środowiska i poprawa jego jakości muszą być zintegrowane z politykami Unii i zapewnione **zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju.**

Znaczenie Karty praw podstawowych Unii Europejskiej

Karta praw podstawowych UE to zbiór najważniejszych praw człowieka i wolności obywatelskich ujęty w rozdziałach:

- Godność,
- Wolność,
- Równość,
- Prawa obywatelskie,
- Solidarność,
- Wymiar sprawiedliwości.

**W programie FEP 21-27 Karta praw podstawowych UE
jest przestrzegana w całości,
a w ramach naboru 5. 17 Usługi społeczne i zdrowotne
w zakresie projektów dotyczących opieki
długoterminowej w szczególności artykuły ...**

- 1 Godność człowieka,
- 3 Prawo człowieka do integralności,
- 21 Niedyskryminacja,
- 23 Równość kobiet i mężczyzn,
- 25 Prawa osób w podeszłym wieku,
- 26 Integracja osób niepełnosprawnych,
- 35 Ochrona zdrowia,
- 36 Dostęp do usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym.

Artykuł 25 KPP – Prawa osób w podeszłym wieku

- **Artykuł 25.** Unia uznaje i szanuje prawo osób w podeszłym wieku do godnego i niezależnego życia oraz do uczestniczenia w życiu społecznym i kulturalnym.

Artykuł 35 KPP – Ochrona zdrowia

- **Artykuł 35.** Każdy ma prawo dostępu do profilaktycznej opieki zdrowotnej i prawo do korzystania z leczenia na warunkach ustanowionych w ustawodawstwach i praktykach krajowych. Przy określaniu i realizowaniu wszystkich polityk i działań Unii zapewnia się wysoki poziom ochrony zdrowia ludzkiego.

Ocena kryterium – Karta Praw Podstawowych UE

Ocenie podlega zgodność projektu z Kartą Praw Podstawowych Unii Europejskiej, tj.:

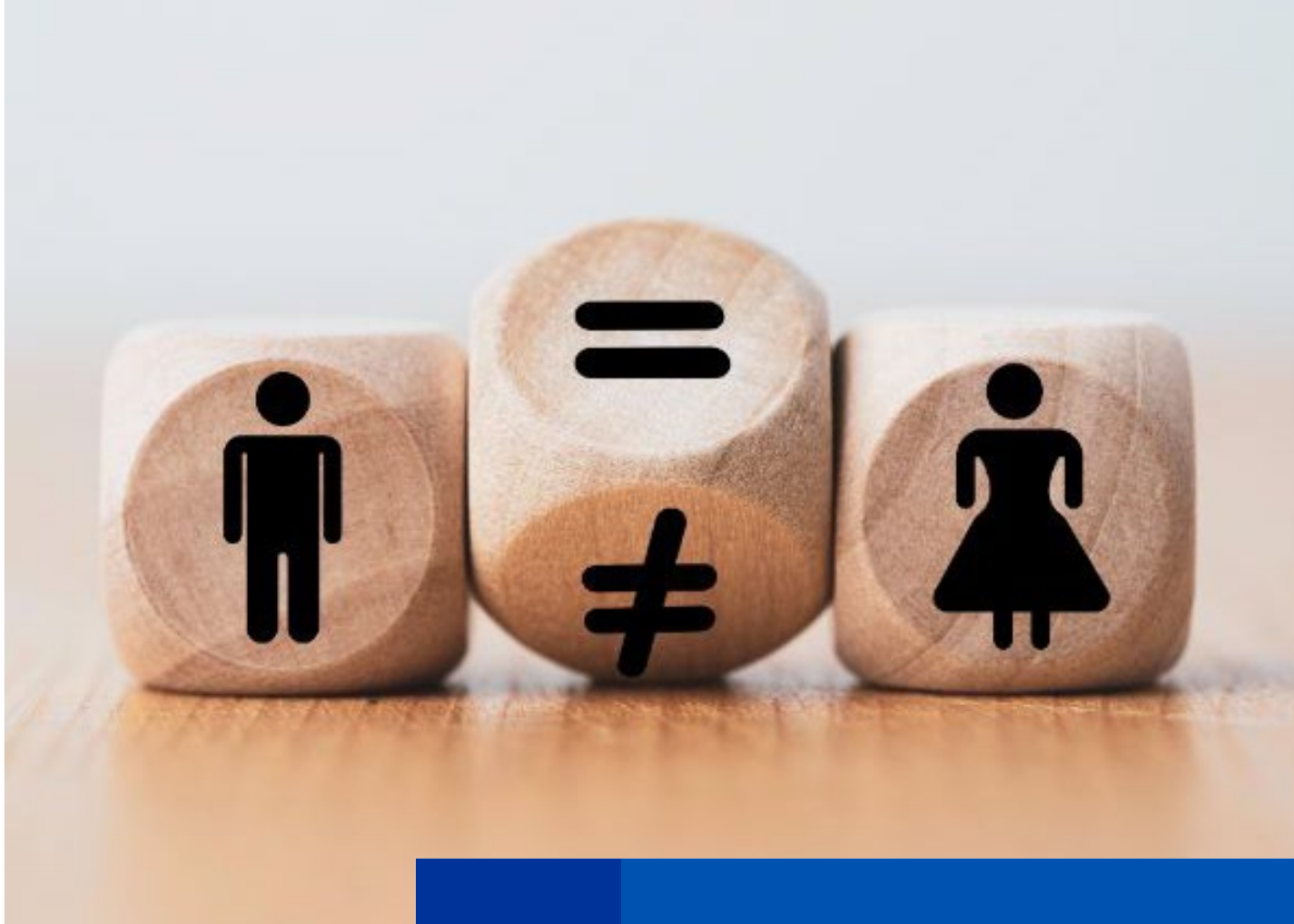
- 1. czy zapisy wniosku** o dofinansowanie dotyczące zakresu oraz sposobu realizacji projektu **nie stoją w sprzeczności z wymogami KPP?**
2. w przypadku, gdy we wniosku o dofinansowanie stwierdzono neutralny charakter wymogów Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej względem zakresu i sposobu realizacji projektu: czy neutralny charakter wymogów został zidentyfikowany prawidłowo?

Narzędzia pomagające zapewnić poszanowanie zapisów Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej przy wdrażaniu projektów finansowanych z UE

Wytyczne Komisji Europejskiej dotyczące zapewnienia poszanowania Karty praw podstawowych Unii Europejskiej przy wdrażaniu europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych.

W Załączniku nr III do wytycznych znajduje się tzw. „**lista kontrolna** dotycząca praw podstawowych” – praktyczne narzędzie, które może być stosowane przy przygotowaniu projektu.

Stosowanie Karty Praw Podstawowych w toku wdrażania projektów finansowanych z funduszy UE, Przewodnik i praktyczne wskazówki dla organów krajowych wydany przez Rzecznika Praw Obywatelskich

Zasada równości kobiet i mężczyzn

Zasada równości kobiet i mężczyzn – słowniczek Wytycznych równościowych

Zasada równości kobiet i mężczyzn to wdrożenie działań mających na celu osiągnięcie stanu, w którym **kobietom i mężczyznom przypisuje się taką samą wartość społeczną, równe prawa i równe obowiązki**. To również stan, w którym kobiety i mężczyźni mają **równy dostęp do korzystania z zasobów (np. środki finansowe, szanse rozwoju)**.

Zasada ta ma gwarantować możliwość **wyboru drogi życiowej bez ograniczeń wynikających ze stereotypów płci**. Jest to również uwzględnianie perspektywy płci w głównym nurcie wszystkich procesów i działań w ramach programów (tj. podczas przygotowywania, wdrażania, monitorowania, sprawozdawczości, ewaluacji, promocji i kontroli programów, w tym także projektów).

Czy projekt jest otwarty na kobiety?

Czy projekt jest otwarty na mężczyzn?

Analiza potrzeb grupy docelowej – sprawdź, jaka jest sytuacja kobiet i mężczyzn względem problemu, który jest podjęty w projekcie

We wniosku o dofinansowanie umieść:

- **wnioski z diagnozy**
- **deklarację realizacji działań w projekcie w oparciu o wyniki diagnozy,**
 - **z przywołaniem danych,**
 - **ze wskazaniem źródeł ich pozyskania.**

Pamiętaj! Wnioskodawca na wezwanie IZ FEP 2021-2027 jest zobowiązany do udostępnienia diagnozy w formie pisemnej.

Czym nie jest równość kobiet i mężczyzn?

- Równość **nie oznacza zawsze „po równo”**, to nie jest podział 50/50 kobiet i mężczyzn uczestniczących w projektach.

Równy dostęp, równe traktowanie, równe wynagradzanie, szanse i możliwości są stanem docelowym, jednak, aby do tej sytuacji doprowadzić potrzebne jest skierowanie większego wsparcia do płci nieuprzywilejowanej, będącej w gorszej sytuacji.

- Działania wyrównawcze polegają na **preferencyjnym traktowaniu osób z tej grupy, która napotyka na szczególne bariery** i ograniczenia utrudniające równy dostęp do zasobów i dóbr społecznych;

Ocena zasady równości kobiet i mężczyzn

Ocena zgodności projektów współfinansowanych z EFS+ z zasadą równości kobiet i mężczyzn odbywa się **na podstawie standardu minimum**, który składa się z 5 kryteriów oceny.

Maksymalnie 5 punktów – minimalnie 3 punkty.

Punkty za standard minimum nie sumują się z punktami za kryteria strategiczne!

Nie stosujemy Standardu minimum do oceny projektu, jeżeli w treści wniosku przywołany i uzasadniony został jeden z poniższych **wyjątków**:

- profil działalności (np. statut),
- zamknięta rekrutacja.

Kryterium nr 1 standardu minimum

We wniosku o dofinansowanie projektu zawarte zostały informacje, które potwierdzają **istnienie (albo brak istniejących) barier** równościowych w obszarze tematycznym interwencji i/lub zasięgu oddziaływania projektu.

(0 – 1 pkt)

Kryteria nr 2 i 3 standardu minimum

Wniosek o dofinansowanie projektu **zawiera działania odpowiadające na zidentyfikowane bariery równościowe** w obszarze tematycznym interwencji i/lub zasięgu oddziaływania projektu.

(0 – 1 – 2 pkt)

W przypadku stwierdzenia braku barier równościowych, wniosek o dofinansowanie projektu **zawiera działania zapewniające przestrzeganie zasady** równości kobiet i mężczyzn, tak **aby na żadnym etapie** realizacji projektu **nie wystąpiły bariery równościowe**.

(0 – 1 – 2 pkt)

Kryteria są wobec siebie alternatywne.

Kryterium nr 4 standardu minimum

Wskaźniki realizacji projektu zostały podane w podziale na płeć.
(0 – 1 pkt)

Definiowanie wskaźników i planowanych do osiągnięcia rezultatów, co do zasady, powinno być powiązane z całością założeń projektu: rodzajem grupy docelowej, której zostanie udzielone wsparcie (w tym kobietom i mężczyznom), stwierdzonymi problemami i barierami, z jakimi grupa ta ma do czynienia i rodzajem planowanego wsparcia.

Proporcja wskaźników w podziale na płeć, wskazana we wniosku o dofinansowanie projektu na podstawie zdiagnozowanego problemu danej grupy docelowej powinna, co do zasady, być **utrzymana przez cały okres realizacji projektu**. Dzięki temu projekt ma szansę realnie wpłynąć na zmianę nierówności płci po zakończeniu realizacji projektu.

Kryterium nr 5 standardu minimum

We wniosku o dofinansowanie projektu wskazano, jakie działania zostaną podjęte w celu zapewnienia **równościowego zarządzania projektem**.

(0 – 1 pkt)

Sama deklaracja to za mało.

Uwaga:

Równościowe zarządzanie projektem nie oznacza zatrudnienia równej liczby kobiet i mężczyzn.

Jakie działania możemy podjąć w projekcie?

Przykłady dobrych praktyk:

- stosowanie języka równościowego,
- plany zarządzania różnorodnością,
- strategie antydyskryminacyjne,
- elastyczny czas pracy,
- godzenie życia zawodowego z życiem prywatnym,
- w ramach budowania kompetencji pracowników zarządzających projektem - podnoszenie wiedzy i świadomości w zakresie m.in. korzyści z zarządzania różnorodnością, kształtowania postaw menadżerskich kobiet, unikania stereotypów;

Konwencja o Prawach Osób Niepełnosprawnych

Niepełnosprawność przez pryzmat bariery środowiskowej

- Celem konwencji jest popieranie, korzystania ze wszystkich praw człowieka i podstawowych wolności przez wszystkie osoby niepełnosprawne oraz popieranie poszanowania ich przyrodzonej godności.
- Do osób niepełnosprawnych zalicza się te osoby, które mają długotrwale naruszoną sprawność fizyczną, umysłową, intelektualną lub w zakresie zmysłów co może, **w oddziaływaniu z różnymi barierami**, utrudniać im pełny i skuteczny udział w życiu społecznym, na zasadzie równości z innymi osobami.

Bariery

Bariery – wynikają z postaw ludzkich i środowiskowych, utrudniają osobom z dysfunkcjami pełny i skuteczny udział w życiu społeczeństwa, na zasadzie równości z innymi osobami.

Konwencja opiera się na zasadach ...

- poszanowanie przyrodzonej godności, autonomii osoby, w tym **swobody dokonywania wyborów, a także poszanowanie niezależności osoby**
- niedyskryminacja,
- pełny i skuteczny udział w społeczeństwie i integracja społeczna,
- poszanowanie odmienności i akceptacja osób niepełnosprawnych, będących częścią ludzkiej różnorodności oraz ludzkości,
- równość szans,
- dostępność,
- równość mężczyzn i kobiet,
- poszanowanie rozwijających się zdolności niepełnosprawnych dzieci oraz poszanowanie prawa dzieci niepełnosprawnych do zachowania tożsamości.

Prawa realizowane w obszarze objętym wsparciem – artykuły KPON wskazane w Regulaminie wyboru projektów

- 5 Równość i niedyskryminacja,
- 6 Niepełnosprawne kobiety,
- 9 Dostępność,
- 17 Ochrona integralności osobistej,
- 19 Niezależne życie i włączenie w społeczeństwo,
- 22 Poszanowanie prywatności,
- 25 Zdrowie,
- 26 Rehabilitacja.

Artykuł 19 Prowadzenie życia samodzielnie i przy włączeniu w społeczeństwo (1)

Państwa Strony niniejszej konwencji uznają równe prawo wszystkich osób niepełnosprawnych do życia w społeczeństwie, wraz z **prawem dokonywania takich samych wyborów, na równi z innymi osobami**, oraz podejmą efektywne i odpowiednie środki w celu ułatwienia pełnego korzystania przez osoby niepełnosprawne z tego prawa oraz ich pełnej integracji i pełnego udziału w życiu społeczeństwa, w tym poprzez zapewnienie, że:

(a) osoby niepełnosprawne będą miały możliwość wyboru miejsca zamieszkania i podjęcia decyzji co do tego, gdzie i z kim będą mieszkać, na zasadzie równości z innymi osobami, a także, że nie będą zobowiązywane do mieszkania w szczególnych warunkach,

Artykuł 19 Prowadzenie życia samodzielnie i przy włączeniu w społeczeństwo (2)

(b) osoby niepełnosprawne będą miały **dostęp do szerokiego zakresu usług świadczonych w domu, w miejscu zamieszkania i innych usług wsparcia świadczonych w ramach społeczności lokalnej**, w tym do pomocy osobistej niezbędnej do życia w społeczności i integracji społecznej, która także pozwoli na **zapobieganie izolacji i segregacji społecznej**,

(c) świadczone w społeczności lokalnej usługi i urządzenia dla ogółu ludności będą **dostępne** dla osób niepełnosprawnych, na zasadzie równości z innymi osobami oraz będą odpowiadać ich potrzebom.

Artykuł 25 KPON – Zdrowie

- **Artykuł 25.** Państwa Strony uznają, że osoby niepełnosprawne mają prawo do osiągnięcia **najwyższego możliwego poziomu stanu zdrowia, bez dyskryminacji ze względu na niepełnosprawność.** Państwa Strony podejmą wszelkie odpowiednie środki w celu zapewnienia osobom niepełnosprawnym **dostępu do usług opieki zdrowotnej** biorących pod uwagę szczególnie wymogi związane z płcią, w tym rehabilitacji zdrowotnej.

Ocena kryterium

– Konwencja o Prawach Osób Niepełnosprawnych

Ocenie podlega zgodność projektu z Konwencją o Prawach Osób Niepełnosprawnych, sporządzoną w Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006 r., tj.:

- **czy zapisy wniosku** o dofinansowanie dotyczące zakresu i sposobu realizacji projektu oraz wnioskodawcy **nie stoją w sprzeczności z wymogami KPON?**
- w przypadku, gdy we wniosku o dofinansowanie stwierdzono neutralny charakter wymogów KPON względem zakresu i sposobu realizacji projektu oraz wnioskodawcy: czy neutralny charakter wymogów został zidentyfikowany prawidłowo?

Kryterium uważa się za spełnione, jeśli projekt spełnił wszystkie powyższe warunki (o ile dotyczą).

Procedura składania zgłoszeń o podejrzeniu niezgodności z KPP lub KPON do instytucji wdrażających programy UE (1/3)

W przypadku projektów realizowanych na podstawie umowy o dofinansowanie projektu o dofinansowaniu projektu podjętej przez IZ podejrzenia o niezgodności z KPP lub KPON projektu (operacji) lub działań **beneficjenta** związanych z realizacją projektów zgłaszane są do **IZ**

Podejrzenia o niezgodności z KPP lub z KPON projektu (operacji) realizowanych przez IZ lub działań IZ związanych z wdrażaniem programu zgłaszane są do **Rzecznika Funduszy Europejskich**.

Procedura składania zgłoszeń o podejrzeniu niezgodności z KPP lub KPON do instytucji wdrażających programy UE (2/3)

„W procesie składania zgłoszenia o podejrzeniu niezgodności z KPP lub KPON do odpowiedniego podmiotu istnieje konieczność wykazania **interesu faktycznego** (tj. musi istnieć podstawa faktyczna dla danej osoby/instytucji do złożenia takiego zgłoszenia – np. konieczność zrealizowania swojego uprawnienia lub obowiązku).

W przypadku KPON umożliwia się zgłoszenia **tylko osobom z niepełnosprawnością lub ich przedstawicielowi ustawowemu** (np. w przypadku osób niepełnoletnich lub ubezwłasnowolnionych).

Procedura składania zgłoszeń o podejrzeniu niezgodności z KPP lub KPON do instytucji wdrażających programy UE (3/3)

Każdy – w tym również organizacje pozarządowe działające na rzecz dostępności lub równego traktowania – będzie mógł poinformować dany podmiot (beneficjenta lub instytucję uczestniczącą we wdrażaniu funduszy europejskich) o zauważonych **problemach, nieprawidłowościach czy błędach** związanych ze stosowaniem zapisów KPP lub KPON.

Obowiązki związane z przestrzeganiem KPP/KPON skierowane do beneficjentów zaangażowanych we wdrażanie programu.

Beneficjenci powinni przewidzieć **sposoby informowania uczestników projektów/ostatecznych odbiorców o możliwości zgłaszania podejrzenia o niezgodności**

- **projektów (operacji) lub**
- **działań beneficjenta**

z KPP/KPON do Instytucji Zarządzającej.

Przykładowe miejsca, w których można zamieścić takie informacje to m.in. strona internetowa projektu, regulamin rekrutacji lub formularz rekrutacyjny do projektu”

**Zasada równości szans i niedyskryminacji,
w tym dostępności dla osób z
niepełnosprawnościami**

Konstytucyjne gwarancje równości

Art. 32. Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej

- Wszyscy są wobec prawa równi. Wszyscy mają **prawo do równego traktowania przez władze publiczne.**
- Nikt nie może być dyskryminowany w życiu politycznym, społecznym lub gospodarczym z jakiegokolwiek przyczyny.

Artykuł 9 rozporządzenia ogólnego – Zasady horyzontalne

3.

Państwa członkowskie i Komisja podejmują odpowiednie kroki w celu **zapobiegania wszelkiej dyskryminacji** ze względu na:

religię lub światopogląd, rasę lub pochodzenie etniczne,
wiek lub orientację seksualną,
płeć, niepełnosprawność,

podczas przygotowywania, wdrażania, monitorowania, sprawozdawczości i ewaluacji programów.

W procesie przygotowywania i wdrażania programów należy w szczególności wziąć pod uwagę zapewnienie dostępności dla osób z niepełnosprawnościami.

Realizacja programów odbywa się poprzez projekty w oparciu o treść wniosku o dofinansowanie.

Dostępność jako kluczowy element zapewnienia równych szans i pełnego uczestnictwa w życiu

- Usługi i zasoby dostępne dla wszystkich użytkowników projektu.
- Dostępności wszystkich **elementów projektu (produktów i usług)**, które nie zostaną uznane za neutralne dla wszystkich ich użytkowników/ użytkowników.
- W przypadku wskazania we wniosku neutralnego produktu lub usługi, wnioskodawca musi ten fakt uzasadnić. Ostateczna decyzja o uznaniu danego produktu (lub usługi) za neutralny należy do ION, która dokonuje oceny wniosku o dofinansowanie projektu.

Standardy dostępności

– załącznik nr 2 do Wytycznych równościowych

Standardy:

- **informacyjno-promocyjny,**
- **szkoleniowy (szkolenia, kursy, warsztaty, doradztwo),**
- **cyfrowy,**
- **architektoniczny,**
- **transportowy.**

Uniwersalne projektowanie

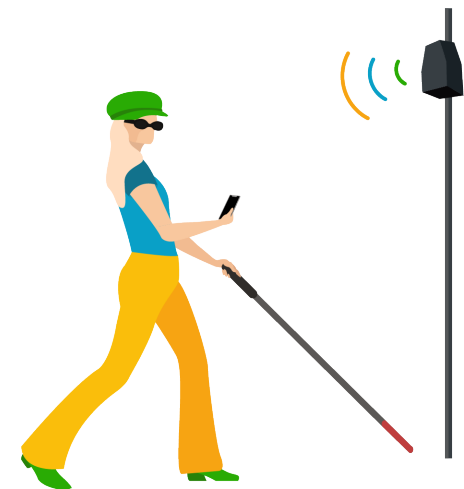
– doktryna projektowa, która patrzy na człowieka

Projektowanie produktów, środowiska, programów i usług w taki sposób, by były użyteczne dla wszystkich, w możliwie największym stopniu, bez potrzeby adaptacji lub specjalistycznego projektowania.

„Uniwersalne projektowanie” nie wyklucza pomocy technicznych dla szczególnych grup osób z niepełnosprawnościami, jeżeli jest to potrzebne.

Działania na rzecz włączenia grup narażonych na wykluczenie ze względu na niepełnosprawność (1/2)

- systemy nawigacyjno – informacyjne złożone ze znaczników dźwiękowych – urządzeń posiadających samodzielną sygnalizację tonową lub głosową. Z urządzenia można korzystać za pomocą aplikacji lub przy pomocy aktywatora znajdującego się w lasce
- ETR (tekst łatwy do czytania i rozumienia) dla osób z niepełnosprawnością intelektualną, trudnościami poznawczymi a także cudzoziemców - prosty sposób podawania informacji wraz z ilustracjami, które pomagają je zrozumieć (rysunki, zdjęcia, piktogramy)

Działania na rzecz włączenia grup narażonych na wykluczenie ze względu na niepełnosprawność (2/2)

- pomieszczenia pielęgnacyjne z przeznaczeniem dla osób, które ze względu na wiek, niepełnosprawność lub chorobę wymagają ułożenia w pozycji poziomej (na leżance) podczas czynności pielęgnacyjno-higienicznych, tzw. komfortki.

§ 85a rozporządzenia z 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. z 2022 r. poz. 1225 z późn. zm.).

Mechanizm racjonalnych usprawnień

W projektach, w których pojawiły się **nieprzewidziane na etapie planowania** wydatki związane z zapewnieniem dostępności uczestnikowi/uczestniczce (lub członkowi/członkini personelu) projektu, jest możliwe zastosowanie MRU.

Beneficjent korzysta w pierwszej kolejności z przesunięcia środków w budżecie projektu lub z powstałych oszczędności.

W przypadku braku możliwości pokrycia wydatków związanych z MRU z bieżącego budżetu projektu, Instytucja Zarządzająca może umożliwić zwiększenie wartości projektu o niezbędne koszty MRU – **do 15 tys. zł** na danego uczestnika projektu.

Przykładowy katalog racjonalnych usprawnień:

- koszt specjalistycznego transportu na miejsce realizacji wsparcia;
- dostosowanie infrastruktury komputerowej (zakup/wypożyczenie drukarek, materiałów w alfabecie Braille'a, programów powiększających, mówiących;
- dostosowanie akustyczne (zakup pętli indukcyjnej, systemów FM);
- asystent tłumaczący na język łątwy;
- asystent osoby z niepełnosprawnością.

Jak ustawodawstwo krajowe wspiera dostępność

- ustawa z dnia 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1440)
 - załącznik, tzw. WCAG 2.1, czyli **Wytyczne dla dostępności treści internetowych 2.1 stosowane do stron internetowych i aplikacji mobilnych w zakresie dostępności dla osób niepełnosprawnych**
- ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz. U. z 2024 r., poz. 1411)
- ustawa z dnia 26 kwietnia 2024 r. o zapewnieniu spełniania wymagań dostępności niektórych produktów i usług (Dz. U. poz. 731)

Wytyczne PFRON - Jak zapewnić dostępność produktów i usług

Kim jest osoba ze szczególnymi potrzebami? (1/2)

Osoba, która ze względu na swoje **cechy zewnętrzne lub wewnętrzne**, albo ze względu na **okoliczności**, w których się znajduje, musi podjąć dodatkowe działania lub zastosować dodatkowe środki w celu **przezwyciężenia bariery**, aby uczestniczyć w różnych sferach życia na **zasadzie równości z innymi osobami**.

Kim jest osoba ze szczególnymi potrzebami? (2/2)

- osoby z niepełnosprawnościami (m.in. poruszających się na wózkach lub o kulach, niewidomych, głuchych, z niepełnosprawnościami psychicznymi),
- osoby starsze,
- kobiety w ciąży i osoby z małymi dziećmi (w tym z wózkami dziecięcymi),
- osoby mające trudności w komunikowaniu się z otoczeniem (także z rozumieniem języka pisanego albo mówionego),
- osoby o nietypowym wzroście (w tym również dzieci),
- osoby wykluczone cyfrowo,
- osoby z ciężkim lub nieporęcznym bagażem,
- osoby o zróżnicowanych dietach,

Jakie „szczególne potrzeby” mają te osoby?

Fundusze Europejskie

Dziękuję

Fundusze Europejskie
dla Pomorza

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

URZĄD MARSZAŁKOWSKI
WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO